

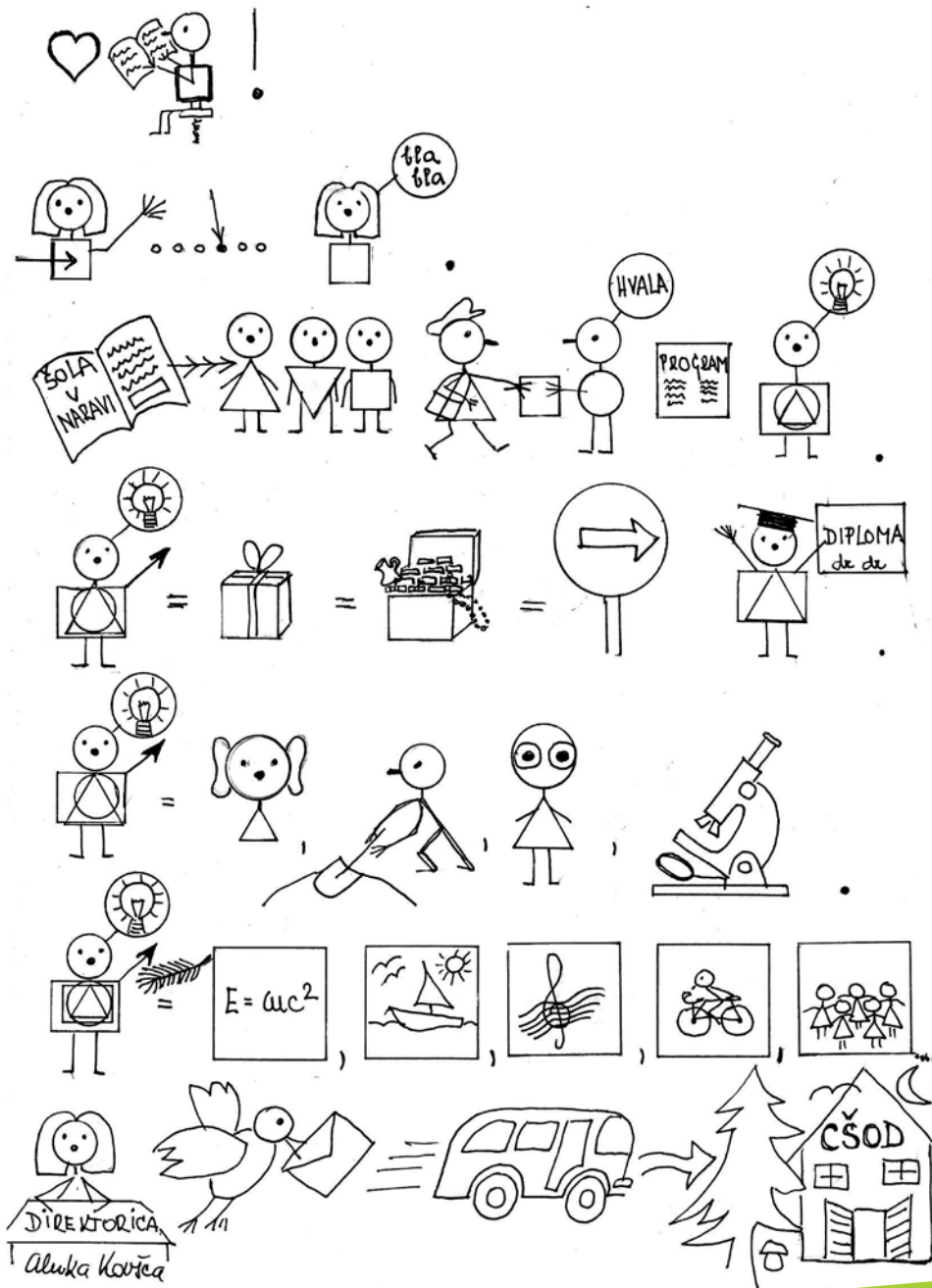
ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik VIII • januar 2016

Foto: arhiv CŠOD Čabelica

**Nadarjeni
in šola v naravi**

Avtorica:
Alenka Kovšca

Mentorje in učence vabimo, da ta slikovni uvodnik prevedete v pisano besedilo. Avtor prevoda, ki bo najbližji vsebini, ki nagovarja bralce, bo nagrajen z brezplačno udeležbo v aktivnih počitnicah za nadarjene v CSOD.

Prevod pošljite do konca aprila na naslov info@csod.si s pripisom

»Prevod slikovnega besedila« in kontaktnimi podatki.

Tudi posebne dejavnosti, organizirane v CŠOD, lahko pomembno prispevajo k spodbujanju celostnega razvoja nadarjenih in talentiranih učencev in dijakov

Vsak otrok je edinstven in enakovreden vsem drugim. V sebi nosi potenciale, ki pa mu jih moramo pomagati odkrivati in jih razvijati. To pa je mogoče le v takšnem družinskem in širšem družbenem okolju, ki to edinstvenost in različnost pričakuje in hkrati tudi visoko ceni.

Če v javnem šolskem sistemu želimo udejanjiti svoje poslanstvo in v procesu razvijanja potencialov vsakega otroka in mladostnika (otroka v vrtcu, učenca ali dijaka) optimalno kakovostno opraviti svoje naloge, to seveda velja tudi tedaj, ko pri posamezniku na več ali zgolj na posameznem učnem področju odkrijemo visoko nadpovprečne potenciale (telesne, duševne, duhovne). Še posebej velika je naša odgovornost tedaj, ko njihovega razvoja ne zmore dovolj dobro podpreti družina ali ko ga v njegovem razvoju spremljajo večje ovire in težave. Te so lahko osebne narave (telesne, zdravstvene, spoznavne, čustvene, socialne itd.) ali pa gre za neugodne razmere v okolju (npr. revščina, neznanje učnega jezika idr.). Če imamo v mislih življenjsko perspektivo posameznika, in ne zgolj učno uspešnost v času šolanja, pa je poleg zagotavljanja razmer za kakovostno učenje in znanje pomembna tudi podpora celostnega osebnega razvoja – tudi telesnega, emocionalnega, socialnega, vrednotnega in moralnega. Od optimalne usklajenosti različnih vidikov razvoja je namreč odvisno, ali bo posameznik svoje potenciale lahko uresničil in jih tudi vedno bolj avtonomno razvijal in ali mu bodo prinašali tudi osebno zadovoljstvo in srečo. Od tega je odvisno tudi, ali bo njihovo uresničevanje prispevalo tudi k blagostanju skupnosti.

V slovenskem konceptu odkrivanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi (Koncept odkrivanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci v osnovnih šolah in Koncept vzgojno-izobraževalnega dela z dijaki srednjih šol, Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, 1999 in 2007) ima *skrb za celostni razvoj* posebno mesto. Umeščena je med temeljna načela za vzgojno-izobraževalno delo.

Koncept poudarja še naslednja temeljna načela: upoštevanje posebnih sposobnosti in močnih interesov učenca/dijaka, upoštevanje individualnih osebnostnih značilnosti, širitev in poglobljanje temeljnega znanja, hitrejša napredovanje v procesu učenja, razvijanje ustvarjalnosti, spodbujanje višjih oblik mišljenja in učenja, uporaba sodelovalnih oblik učenja, spodbujanje samostojnosti in odgovornosti, raznovrstnost ponudbe ter omogočanje svobodne

Foto: arhiv CŠOD Vojsko

izbire, uveljavljanje mentorskih odnosov med učenci/dijaki in učitelji oziroma drugimi izvajalci programa ter skrb za to, da so nadarjeni v svojem razrednem in šolskem okolju ustrezno sprejeti.

Eno od enako pomembnih načel je tudi ustvarjanje možnosti za občasno druženje nadarjenih med seboj glede na njihove posebne značilnosti, potrebe in interese.

Z upoštevanjem zadnjega načela lahko še posebej veliko prispevamo tudi k celostnemu razvoju nadarjenih oz. talentiranih. To priložnost je prepoznal tudi CŠOD z organiziranjem posebnih programov za spodbujanje razvoja nadarjenosti in talentov, ki jih razpisuje v zadnjem letu (<http://www.csod.si/stran/programi-za-nadarjene>).

Priložnost pa bo v celoti izkoriščena šele, če bodo dejavnosti po eni strani omogočale razvijanje poglobljenih in kompleksnih znanj na določenem strokovnem, znanstvenem ali umetniškem področju, po drugi strani pa bo poskrbljeno tudi za spodbujanje

Foto: Samo Razdrih

in usklajevanje celostnega razvoja –spoznavnega, emocionalnega, socialnega, vrednotnega in moralnega ter, če se bo našel čas tudi za športne aktivnosti, zabavo in sproščeno sobivanje. Vsekakor zahtevna strokovna naloga.

Prostovoljnost, neformalno učenje in skupno bivanje ter interesom, predznanju in drugim osebnim značilnostim prilagojene vsebine, organizacijske oblike, pedagoške strategije in metode dela morajo, poleg poglobljanja in obogatitve znanja, omogočiti krepitev pozitivne samopodobe, samozavesti in izgrajevanje identitete. Omogočiti morajo tudi poglobitev razumevanja emocionalnih, motivacijskih in socialnih značilnosti ter tudi vrednotnih naravnosti udeležencev. Reševanje moralnih dilem v pristnih življenjskih situacijah je najboljša šola za moralni razvoj.

Da občasno druženje nadarjenih s ciljno usmerjenimi vsebinami in načini dela izjemno prispeva k celostnemu razvoju nadarjenih, so spoznali že pred več kot 30 leti v ZDA, na univerzi Johns Hopkins (Center for Talented Youth, CTY). Od tedaj redno organizirajo poletne šole in druge specifične dejavnosti. Svoj model dela v zadnjih letih prenašajo tudi v druge države sveta in imajo veliko sledilcev. Z enakimi cilji in na zelo podoben način so bili organizirani tudi naši »Raziskovalni tabori za Zoisove štipendiste«, ki so bili žal nepojasnjeno prekinjeni. Tudi ti so sledili ciljem celostnega razvoja nadarjenih.

Dokaze o pomenu tako zasnovanega občasnega druženja nadarjenih in talentiranih najdemo tudi v znanstveni monografiji, ki predstavlja primere odlične prakse dela z nadarjenimi z vseh koncev sveta (ur. János Gordon Györi, 2013). Tudi slovenski

model je predstavljen med njimi. V monografiji je predstavljenih več primerov poletnih in sobotnih šol ter taborov, ki dokazujejo, da je, poleg kakovostnega rednega pouka, potrebna in nujna tudi takšna oblika spodbujanja razvoja nadarjenih.

Viri:

- Bezić, T., idr. 2012. *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci OŠ. Priročnik*. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo. Dostop 1. 12. 2015. <http://www.zrss.si/zalozba/knjigarnica/podrobno?publikacija=555>
- Center šolskih in obšolskih dejavnosti – CŠOD, *Programi za nadarjene*. <http://www.csod.si/stran/programi-za-nadarjene>. Dostop 1. 12. 2015.
- Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ, Strokovni svet RS za splošno izobraževanje*, 1999. <http://www.zrss.si/ucilna-zidana/delo-z-nadarjenimi>. Dostop do spletnih strani 1. 12. 2015.
- Koncept vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi dijaki srednjih šol, Strokovni svet RS za splošno izobraževanje*, 2007. <http://www.zrss.si/ucilna-zidana/delo-z-nadarjenimi>. Dostop do spletnih strani 1. 12. 2015.
- International Horizons of Talent Support, II., Best Practices within and out of the European Union*. 2013. (ed. by János Gordon Györi). *Genius konyvek*, 18. <http://talentcenterbudapest.eu/content/international-horizons-talent-support-ii>. Dostop 1. 12. 2015.
- Summer schools. Center for Talented Youth – CTY. Johns Hopkins University*. <http://cty.jhu.edu/summer/>. Dostop do spletnih strani 1. 12. 2015.

Mag. Tanja Bezić, višja svetovalka ZRSS, predsednica ekspertne skupine za VIZ delo z nadarjenimi

Zavod RS za šolstvo, Ljubljana
Poljanska c. 28
tanja.bezic@zrss.si

Program za nadarjene na CŠOD Vojsko

O delu z nadarjenimi otroki je v zadnjem času veliko govora. A ko potegnemo črto in pogledamo, kaj se dela za otroke, nadarjene na področju naravoslovja, vidimo, da je vse bolj ali manj prepuščeno dobri volji učiteljev, staršev ali pa izvajalcem zunajšolskih aktivnosti.

Še posebej na tem področju se je v zadnjem času razvilo kar nekaj novih dejavnosti. Center šolskih in obšolskih dejavnosti in zavod M-Aleja Koper (www.m-aleja.net) smo v lanskem letu pripravili program delavnic robotike in programiranja z roboti LEGO Education EV3 za nadarjene otroke v domu CŠOD Vojsko. Zanimanje za njih je preseglo vsa naša skupna pričakovanja, saj je bil razpisani program zaseden v 15 minutah od razpisa in ga je CŠOD zato zaradi velikega zanimanja večkrat ponovil. Otroci so bili navdušeni, povedali so nam, da jim takih delavnic manjka.

Pokazalo se je, da so te delavnice za nadarjene otroke koristne tudi zaradi socializiranja in učenja timskega dela, ki je pri običajnem pouku za take otroke malo težje, saj praviloma hitreje osvojijo snov in se potem začnejo dolgočasiti, v okolju sebi podobnih pa dosti bolj sodelujejo, saj jih okolje motivira. Udeležence smo seznanili z osnovami konstruiranja, sestavljanja in programiranja

Foto: Alenka Malej

robotov, predvsem pa smo jim takoj zadali konkretne probleme po zgledu programa robotike in raziskovanja FLL (www.fll.si), tako da so morali samostojno poiskati rešitve. Opazno je bilo, da takega pristopa niso bili vajeni,

a ko so ga razumeli, so neverjetno hitro začeli iskati mehanske in programerske rešitve nalog, pri čemer je prišla na plan njihova nadarjenost na tehničnem področju.

dr. Alenka Malej, M-Aleja, zavod za izobraževanje in raziskovanje, Koper

Program Robotika za nadarjene izvajamo v domu Vojsko od letošnjega šolskega leta naprej. V tem programu pridejo posebej na račun za tehniko in naravoslovje nadarjeni učenci, čeprav je zanimiv izziv tudi za tiste, ki so nadarjeni na drugih področjih.

V prvem delu učenci sestavijo osnovni model robota in spoznajo osnove programiranja, v drugem delu pa dobijo na posebni delovni podlogi postavljenih več različno težkih nalog. Cilj je uspešno rešiti čim več nalog. Program zahteva veliko logičnega sklepanja, za doseg dobrega rezultata pa je tudi tu zelo pomembno kvalitetno sodelovanje v skupini.

Robotika je med učenci izredno dobro sprejeta, saj je za večino to povsem nova izkušnja, poleg tega pa so učenci pri reševanju nalog samostojni, učitelji pa smo od razlage osnov programiranja

dalje samo še njihovi mentorji. Tak način dela pa učencem, še posebno nadarjenim, zelo ustreza. Učenci imajo pri robotiki priložnost izkusiti nekaj novega, morda pa pri nas celo odkrijejo svoj »skriti« talent!

Meta Vončina Gnezda, vodja CŠOD Vojsko

Foto: arhiv CŠOD Vojsko

Raziskovalni tabori in poletne šole ZOTKS

Mladinske raziskovalne tabore in ustvarjalne poletne šole v Zvezi za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS) organiziramo že od leta 1967, predvsem v času poletnih šolskih počitnic. Aktivnosti, ki potekajo pod skupnim nazivom Mladini prijazna znanost, so namenjene mladim, ki hočejo več, kot jim ponujajo šolske klopi. Med pomembnejšimi prednostnimi cilji delovanja ZOTKS je namreč še posebej izpostavljeno odkrivanje in podpiranje razvoja nadarjenih mladih. Naših taborov in poletnih šol se tako udeležujejo tisti, ki so bili na šolskih tekmovanjih iz znanja med boljšimi ali pa so se že dokazali na področju raziskovalnega dela in so udeležbo na taboru ali poletni šoli dobili za nagrado.

Z mladinskimi raziskovalnimi tabori želimo mladim približati večščin raziskovalnega dela in znanstvenega pristopa k reševanju problemov, ustvarjalne poletne šole pa so namenjene dodatnemu usposabljanju in razvijanju spretnosti. Mladim ponujamo dodatno možnost za pridobivanje znanja in razvijanje lastnih sposobnosti. Na taborih se mladi lahko uvajajo v znanstveno-raziskovalno delo, odkrivajo, kaj jim ponuja svet znanosti in tehnike, naučijo se, kako uporabiti pridobljena znanja in spretnosti iz šolskih klopi v praksi, predstavljajo svoje lastne ideje in izdelke, hkrati pa kakovostno preživljajo prosti čas v družbi vrstnikov.

Predstavljamo vam tri naše tabore oz. poletne šole, ki že več let gostujejo v domovih CŠOD.

Najdaljšo zgodovino med vsemi ima Poletni tabor računalništva, ki ga bomo v letošnjem šolskem letu organizirali že osemindvajsetič (28.) zapored. Namenjen je mladim med 13 in 18 let, ki jih zanima, kako v praksi uporabiti programerske, načrtovalske in ustvarjalne veščine. Udeleženci na taboru z delom v manjših skupinah svoje poznavanje različnih tehnologij uporabijo v praksi ali pa se na praktičnih primerih spoznajo z novimi znanji. Na taboru se soočijo z različnimi izzivi, ki jih lahko predlagajo sami ali pa jim za ideje služijo usmeritve mentorjev, ki pa niso obvezne. Izzive rešujejo v skupinah ali po želji tudi samostojno, do konca tabora pa ob pomoči mentorjev izdelajo svojo rešitev za izbrani izziv.

Poletni tabor računalništva že nekaj let izvajamo istočasno kot Poletno šolo logike. Vodje in mentorji obeh taborov že več let

dobro sodelujejo, prav tako se dopolnjujeta vsebini taborov. Na ta način tudi uravnotežimo razmerje med fanti in dekleti, ki poleg prostega časa, športnih in družabnih aktivnosti preživijo čas skupaj tudi ob reševanju izzivov, ki zahtevajo sodelovanje obeh skupin. Poletni tabor računalništva in Poletna šola logike se letos ponovno vračata v CŠOD dom Medved na Medvedje Brdo. Potekala bosta zadnji teden avgusta, od 21. 8. do 27. 8. 2016.

Na Poletni šoli logike, ki je namenjena mladim od 12 do 18 let, možgane urijo z logiko, logičnimi nalogami in lingvistiko. Poletni šoli se lahko pridruži vsak, ne glede na to ali že ima izkušnje s tekmovanjem iz znanja logike ali mu je logika povsem tuja. Večino časa so razdeljeni v skupine, ki pokrivajo različna področja logike. Skupina 'spoznavanje z logiko' je primerna za začetnike, tu

se rešujejo naloge s tabelami, logične izjave in strategije, udeleženci se zabavajo z logičnimi igrami in raziskujejo logiko v trgovini. Področja lingvistike se loteva skupina ‚logično jezikanje‘. Prek reševanja nalog spoznavajo, kako dešifrirati katerikoli svetovni jezik ali pisavo, ter ugotavljajo, da so jeziki pravzaprav čisto logični. Za izkušenejšje logike, ki jih zanima tudi matematika, je primerna delavnica ‚matematika je logična!‘, kjer je logično, da je $2 + 2 = 1!$ Rešujejo matematično obarvane logične naloge in iščejo logične razlage za zanimive matematične probleme. Za srednješolce je primerna delavnica ‚zmajevno kraljestvo algoritmov‘, kjer povezujejo logično razmišljanje z matematičnimi, računalniškimi in intuitivnimi koncepti in jih obogatijo s praktičnimi primeri iz vsakdanjega (in nevsakdanjega) sveta.

Tudi Poletna šola elektronike in robotike ima za sabo že kar nekaj zgodovine. V združeni obliki jo bomo letos pripravili že petič, pred tem pa sta šoli potekali ločeno. Poletna šola robotike bo tako letos potekala že osmič, poletna šola elektronike pa šestič zapored. Ta poletna šola je namenjena mladim od 12 do 18 let, ki so že kdaj sestavili kakšnega robotka ali pa so bile to vedno njihove želje. Primerna je za vse, ki jih zanima svet amper- in voltmetra, senzorjev, diod in drugih elektronskih naprav, lahko imajo že nekaj predhodnega znanja iz elektronike ali pa je bilo njihovo srečanje z elektroniko zgolj ljubiteljsko. V sklopu poletne šole potekajo tri delavnice, ki so namenjene udeležencem z različnim predznanjem. Na delavnici iz robotike se udeleženci seznanijo s prvimi koraki v računalniško programiranje robotov. Sestavljajo robotke in modele naprav po lastnih zamislih in se tako seznanijo s temeljnimi principi delovanja strojev, spoznajo pa tudi nekaj osnov elektronike in fizikalnih osnov delovanja robotov. Na delavnici iz elektronike sestavljajo vezja za reševanje preprostih

nalog, delovanje vezij pa simulirajo tudi z računalniškim programom. Seznanijo se z uporabo mikrokontrolerov in integriranih vezij, naredijo pa tudi lasten projekt. Na delavnico elektronike z robotiko pa lahko pridejo nadarjeni mladi raziskovalci, ki na področju elektronike in robotike že imajo izkušnje – bodisi iz preteklih udeležb na poletnih šolah bodisi kako drugače. Področje raziskovalnega dela se uskladi z vsakim udeležencem posebej, mentorji pa so večinoma le v vlogi svetovalcev in usmerjevalcev. Vsi udeleženci končne izdelke predstavijo na zaključni prireditvi. Tudi letos se poletna šola elektronike in robotike vrača v CŠOD dom Gorenje. Vsi mentorji se namreč strinjajo, da je dom s tremi učilnicami idealen za delo v treh skupinah. Poletna šola bo potekala od 26. 6. do 1. 7. 2016.

Da na naših poletnih šolah ni vse tako resno, vedno poskrbimo tudi za zabaven športno-družabni prosti čas. Na vsakem taboru imamo pedagoškega vodjo, ki poskrbi za dobro počutje udeležencev. Prav v tem delu pa smo tudi najbolj veseli uspešnega sodelovanja z učitelji in sodelavci CŠOD, ki za udeležence poletnih šol organizirajo pristočasne dejavnosti. Tako smo že preizkusili lokostrelstvo, plezanje, kurjenje ognja, izlete v naravo ..., izkoristimo pa tudi športne dvorane in zunanja igrišča s športnimi rekviziti za košarko, odbojko, badminton in drugo.

Našim poletnim šolam in taborom v domovih CŠOD se lahko pridružite tako, da izpolnite prijavnice, ki so dostopne preko naše spletne strani www.zotks.si.

dr. Helena Lesar,
vodja projekta Mladini prijazna znanost pri ZOTKS

Foto: sodelavci ZOTKS

Klopotec - učilo za razvijanje tehničnih spretnosti

Kot učitelj fizike in tehnične vzgoje sem vedno želel, da učenci osvajajo znanje preko praktičnih delavnic. V CŠOD Lipa gostimo učence od prvega do petega razreda osnovne šole, poleg tega pa tudi nadarjene učence. Izdelava klopotca omogoča razvijanje tehničnih spretnosti in prostorske predstave. Učilo, ki sem ga sam izdelal, je v praksi dobro sprejeto tako pri učencih kakor tudi pri učiteljih.

Foto: arhiv CŠOD Lipa

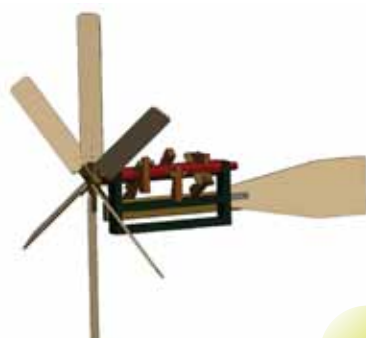

Klopotec kot odganjalec živali, predvsem ptičev s kmetijskih površin, se danes manj uporablja, je pa zanimiv za učence. Sestavljen je iz 24 lesenih elementov, ki jih sestavijo z 29 vijaki in krilnimi maticami. Pripravljenih je 8 kompletov, tako da učenci delajo v skupinah po 2 do 4 učencev. Metoda dela je odvisna od starosti učenca, pri najmlajših je večji poudarek na demonstraciji, pri starejših pa na samostojnem delu z načrtom. Klopotec

sestavijo v učilnici in ga preizkušajo zunaj. Po končani delavnici učenci klopotec razstavijo in elemente pospravijo v zabojnik.

Anton Verderber, učitelj naravoslovja, CŠOD Lipa

<p>SLIKA KONČNEGA IZDELKA-1</p> <p>S pomočjo slike posamezne komponente sestavi v končni izdelek.</p> 	<p>OSNOVNI OKVIR</p> <p>Sestavi okvir kot kaže slika. Najprej sestavi lesene elemente. Pri tem bodi pozoren na številke na elementih, ki morajo biti skupaj na isti strani okvirja. Nato privij krilne matice, pod katere vstavi široke podložke.</p> 	<p>VETRNICA</p> <p>Pri sestavljanju vetrnice bodi najbolj pozoren na sestavljanje sredine.</p> <p>Spodnja ploščica je označena s »Sp«. Nato pa še na številke, ki morajo biti na isti strani. Nato te tri elemente privijte med seboj z dvema vijakoma (4 cm). Sledi še montaža lopatic.</p> <p>Vsako privij z dvema vijakoma (2 cm). Pod matico vstavi ozko podložko.</p>
<p>GREDA S KLADIVCI</p> <p>Najprej si pripravi elemente, ki jih vidiš na sliki in vijake, ki so potrebni za sestavljanje (za nosilce 3 vijake in primerne krilne matice, za kladivca tanjše vijake dolžine 5.5 cm).</p> <p>Najprej v odprtine na gredi vstavi nosilce za kladivca ter jih privij. Nato na svoje mesto v nosilcu vstavi kladivce in ga privij z ustreznim vijakom. Pri tem je pomembno, da so kladivca obrnjena v pravo smer in vsa enako.</p> 	<p>REP ZA USMERJANJE</p> <p>Na element privij kovinski kotnik, kot vidiš na sliki.</p> 	<p>SESTAVLJANJE KLOPOTCA</p> <p>Ko imaš posamezne komponente sestavljene, jih združi v končni izdelek. Na koncu pa s pomočjo vrvic na kovinske kljukice obesi stransko desko po kateri udarjajo kladivca.</p>

Iščem se v gibu, glasbi in sliki

V CŠOD Cerkno izvajamo programe za nadarjene iščem se v gibu, glasbi in sliki. V tem programu učenci pridobivajo temeljno gledališko izkušnjo, spoznavajo odrski prostor in zakonitosti igranja v njem, razširjajo svoja intelektualna obzorja, se usposabljujejo za kritično-analitični odnos do sebe ter ustvarjajo svoj gledališki, uprizoritveni, idejni svet. Program je namenjen opolnomočenju mladih pri soočanju s spreminjajočimi se družbenimi razmerami.

Najprej spoznajo oder in gibanje na njem. Kam se postaviti, kako se postaviti in zakaj je potrebno paziti, v katero smer govorimo? Nato razmišljajo o liku, se skušajo vanj vživeti. Like kasneje umešijo v zgodbo in kontekst in na podlagi tega ustvarjajo lastno gledališko predstavo, ki črpa iz tradicije slovenskega pripovedništva in iz okolice, ki obkroža dom.

Na ta način popotujejo po naravni in kulturni dediščini, ki jo ponuja Cerkno s svojo okolico. Program temelji na učenju skozi delo in se izvaja v manjših skupinah. Udeleženci spoznavajo svoje sposobnosti, sprejemajo izzive in odločitve, prevzemajo odgovornost ter se skozi sodelovanje učijo o pomembnosti spoštovanja in samostojnosti – znanja in veščine, ki jih nadarjeni učenci potrebujejo v poznejših življenjskih obdobjih.

Program smo razvili v 2015 in ga izvajamo za šole in za skupine nadarjenih učencev. Gre za krajši sklop vsebin, katerih glavni cilj je, da sodelujoči gredo čez celoten ustvarjalni proces priprave gledališke predstave in pri tem preizkušajo sebe in življenje okoli sebe.

Domen Uršič, vodja CŠOD Cerkno

Foto: Domen Uršič

Spoznajmo in povežimo se v CŠOD Vojsko

V CŠOD Vojsko posvečamo posebno pozornost aktivnostim, ki na različne načine razvijajo in krepijo pozitivne medsebojne odnose v skupini, komunikacijo, dogovarjanje in pozitivno samopodobo učencev. Skozi večletno izvajanje programa v šoli v naravi smo namreč opazili, da se pri današnjih otrocih in mladostnikih pojavlja čedalje več težav pri iskanju kompromisov, dogovarjanju in sodelovanju znotraj skupine, saj mladi postajajo vse večji individualisti.

V šolskem letu 2013/14 smo zato pripravili poseben 3- ali 5-dnevni program Spoznajmo in povežimo se, katerega glavni cilj je s pomočjo raznovrstnih dejavnosti razvijati različne socializacijske veščine. Program izbirajo šole, ki želijo, da bi se učenci v razredih bolj zbližali in oblikovali bolj pozitivne medosebne odnose, in ki se zavedajo pomena razvijanja dobrih odnosov in komunikacije ter dobrega sodelovanja. K nam prihajajo tudi novonastali oddelki osnovnih in srednjih šol, saj je program odlično zastavljen tudi za vzpostavljanje prvih medosebnih stikov. Pri izvajanju aktivnosti se namreč učenci nevede zelo hitro sprostijo in začnejo sodelovati med seboj.

Ker je program izredno dobro sprejet tako pri učencih kot njihovih učiteljih, smo se odločili, da v šolskem letu 2015/16 podoben program ponudimo tudi za nadarjene učence. Marsikateri na določenem področju sicer visoko talentiran otrok namreč lahko

ima težave v sposobnostih komunikacije, sklepanja kompromisov, medosebnih odnosih, pa tudi v samopodobi. Aktivnosti, ki jih izvajamo v okviru programa Spoznajmo in povežimo se, pa so namenjene ravno razvijanju teh, za življenje še kako pomembnih veščin.

Program za nadarjene lahko sooblikujejo učitelji šole, ki poleg dejavnosti, ki jih izvajamo učitelji CŠOD, ponudijo še vsebine s »svojega« področja (glasbeno, likovno, dramsko, literarno, tehnično, telesno-gibalno področje itd.) in s tem naredijo program še bolj pester.

Program Spoznajmo in povežimo se lahko šole kombinirajo tudi s programom Robotika za nadarjene, ki ga ravno tako izvajamo v domu Vojsko od letošnjega šolskega leta naprej.

Meta Vončina Gnezda, vodja OE Vojsko

Foto: arhiv CŠOD Vojsko

Tudi v CŠOD Jurček izvajamo program za nadarjene učence

Učno vsebino Gozdne živali, ki jo sicer izvajamo v našem rednem programu, smo izvedli tudi za nadarjene otroke iz OŠ Raka. Šola se je prijavila na tridnevni tabor Pragozd, ki je namenjen nadarjenim učencem 7., 8. in 9. razredov ter srednješolcem. Ker pa je večina učencev iz te skupine že obiskala Pragozd v sklopu dneva dejavnosti, smo se skupaj z učiteljicama iz šole odločili, da program Pragozd nadomestimo z drugo zanimivo naravoslovno vsebino.

Skupina je bila starostno zelo heterogena, saj so bili vključeni otroci od 5. do 9. razreda, kar je za kvalitetno in ciljno usmerjeno izvedbo precej zahtevnejše. Kljub temu smo sledili osnovnim smernicam in metodam za delo z nadarjenimi otroki, ki jih opredeljuje kurikulum za nadarjene, in nadgradili učno vsebino o gozdnih živalih, prilagojeno tem zahtevam.

V veliko pomoč pri pripravi in nadgradnji vsebine o gozdnih živalih s poudarkom na naših zvereh mi je bil priročnik avtorjev dr. Iztoka Tomažiča in Dolores Nagode z naslovom *Volk kot modelni organizem za pouk biologije*, ki je izšel v sklopu projekta SloWolf. Avtorja sta priročnik zasnovala tako, da zasledujeta cilje učnih načrtov za srednje in višje razrede osnovnih šol, v dejavnostih pa vključujeta predvsem raziskovalno in terensko delo s področja varstvene biologije divjih zveri s poudarkom na širjenju in poglobljanju znanja o tej tematiki in ustvarjanju možnosti za razvijanje višjih miselnih procesov, fleksibilnosti in odprtosti ter kreativnosti. Zato se mi je gradivo v priročniku zdelo idealen pripomoček tudi za nadarjene otroke, še posebej zato, ker je prav Kočevsko okolje, kjer so vse tri velike zveri – medved, volk, ris – tudi prisotne.

V gradivih je predstavljenih osem dejavnosti, ki jih lahko obravnavamo ločeno eno od druge, odvisno tudi od razpoložljivega časa.

Sama sem za izvedbo uporabila predvsem sklope z naslovom *Primerjava velikih zveri Slovenije, Telesna zgradba zveri in Primerjava lobanje in zobovja človeka in volka*. Pri dejavnosti *Primerjava velikih zveri* je poudarek na individualnem delu in kasnejšem pogovoru. Otroci v tabelo, ki jo dobijo, vpisujejo vse značilnosti posamezne zveri (uvrstitev v sistem, anatomija, življenjski prostor, prehrana, razmnoževanje, ogroženost in varovanje), pri tem pa si pomagajo z gradivi, ki jih dobijo od učitelja, s podatki s spleta in z medsebojnim sodelovanjem. Na koncu soočijo svoje zapise, se o njih pogovorijo, od učitelja pa dobijo dodatna pojasnila, ki pripomorejo k boljšemu

razumevanju. Dejavnost ponuja dovolj svobode za lasten pristop posameznika.

Dejavnost Telesna zgradba zveri je najbolj primerljiva z našim rednim programom o gozdnih živalih. Poudarek je na delu z materiali (lobanje živali, kože živali, odtisi stopinj), pomagamo pa si tudi s slikovnim gradivom. Pri tej dejavnosti sledimo ciljem, da učenci razumejo pojme plenilec, rastlinojedec, mesojedec, vsejedec, da razumejo, da so volkovi, risi in medvedi plenilci ter imajo prilagojeno zobovje za svoj način prehranjevanja, ki se razlikuje od rastlinojedcev, da razumejo pomen kože s kožuhom pri velikih zvereh in da ločijo tri velike zveri glede na njihove odtise nog.

Delo poteka frontalno in po skupinah. Učenci ločeno po skupinah opazujejo material ali slikovno gradivo, učitelj jim dodatno svetuje, kaj naj podrobno pogledajo, npr. ugriz pri določeni živali, velikost možganske votline, gostoto kožuha, značilno liso na kožuhu volka, ki ga loči od domačega psa, značilni čopki na risjem uhlju. Po ogledu vsega materiala lahko rešijo pripravljene učne liste ali pa se v skupini pogovorijo in drugim skupinam predstavijo svoje izsledke. Predlagana vprašanja za pogovor so: ali bi lahko na podlagi zobovja sklepali, da se živali prehranjujejo izključno s hrano živalskega izvora; na podlagi zobovja živali poskusite ugotoviti, kako ubije svoj plen; v katerih smereh lahko volk premika spodnjo čeljust; razmislite, kako volk razkosa in požira hrano, ali lahko volkovi hrano prežvečijo; kakšni so zobje medveda v primerjavi z zobmi volka in risa; iz koliko plasti je sestavljen kožuh volka; pred čem ščiti volka zgornja in pred čem spodnja plast kožuha; kakšne so razlike in podobnosti odtisov medveda, volka in risa; ali je iz odtisa mogoče oceniti, kdaj je žival tam hodila; ali lahko po odtisih ugotovite število živali na določenem terenu ... Če je dovolj časa, učenci skicirajo zobovje zveri in odtise vseh treh velikih zveri. Za boljše razumevanje in primerjavo vključimo tudi lobanje, kožuhe in odtise rastlinojedcev.

Na prejšnjo dejavnost se zelo lepo navezuje naslednja z naslovom *Primerjava lobanje in zobovja človeka in volka*. Otroci primerjajo zobovje človeka in volka v povezavi z njuno prehrano, primerjajo premikanje čeljusti pri volku in pri človeku, določijo in zapišejo zobno formulo stalnega zobovja za volka in za človeka, poimenujejo štiri vrste zob (enaki pri človeku kot pri volku) in navedejo njihovo funkcijo. Če imajo otroci predsodek pri delu z materiali, jim omogočimo slikovno gradivo.

V sklopu predstavljenih dejavnosti bi izpostavila še dejavnost z naslovom *Stališča do volkov*, kjer je uporabljena metoda igranja vlog. Učence razdelimo v štiri različne skupine, ki predstavljajo okoljevarstvenika, rejca drobnice, lovca in ministrstvo. Učitelj posreduje pisno gradivo in časopisne članke, ki jih učenci

najprej preberejo in pregledajo ter v skupinah pripravijo svoja stališča. Nato poteka soočenje, ki ga v vlogi moderatorja vodi učitelj. Tema je odstrel volkov v Slovenji in njihovo varovanje. Učenci se preko igranja različnih vlog znajdejo v situaciji, ko je lahko njihovo lastno stališče drugačno od stališča interesne skupine, ki jo zastopajo. Dejavnost nudi širino in fleksibilnost, možnost konfrontacije in argumentacije predstavljenih stališč.

Marina Jerič Kovač,
učiteljica v CŠOD Jurček

Vir: Tomažič Iztok in Dolores Nagode: *Volk kot modelni organizem za pouk biologije*, Ljubljana: Biotehniška fakulteta, 2013.

Astronomski tabor v CŠOD Medved

Če vas zanima astronomija, je to tabor za vas. O astronomiji smo se učili na različne in zabavne načine: na predavanjih, skozi izdelovanje modelov, peko in seveda skozi opazovanje nočnega neba. Znanje smo preverili na astronomski orientaciji. Ker smo hoteli biti čim več zunaj, smo prosti čas preživljali na igrišču, kjer smo igrali košarko.

Na poti do tabora smo se izgubili, kar je bilo čisto upravičeno, saj so tam vse ceste in kraji popolnoma enaki. Ko smo prispeli do doma Medved, smo bili malo razočarani, saj so v vasi Medvedje Brdo samo cerkev, dom in tri kmetije. Kasneje smo ugotovili, da je to prednost, saj smo imeli popoln mir.

Sobe so bile majhne, a lepe in urejene, s samo eno majhno težavico. Narejene so bile za petošolce in so bile posledično postelje temu primerno velike, zato ne dvomim, da je bil kakšen fant »predolg«.

Prvi dan smo imeli večinoma predavanja, ki pa so bila zanimiva. O zvezdah, našem osončju, teleskopih in daljnogledih. Zvečer smo seveda opazovali zvezde.

Drugi dan smo počeli vse mogoče, med drugim tudi pojedli ozvezdja na pici. Imeli smo predavanje o kameri obskuri in o mednarodni vesoljski postaji. Nato smo naredili plakat o življenju zvezd, model postaje in v 3D prikazana ozvezdja. Ta

dan smo imeli astronomsko orientacijo, kjer smo se vsi zabavali. Seveda smo ponoči opazovali tudi ozvezdja.

To noč smo nekateri prespali na hodniku in spali slabo, ker sta dva glasno smrčala. Zato nasvet ne bo odveč: če mislite tudi vi narediti to, prej preverite, če kdo smrči.

Tretji dan smo delali modele planetov in jih tudi narisali na stene doma. Po kosilu smo še malo igrali košarko, potem pa naredili skupinsko sliko in se vsi žalostni odpravili domov.

Na taboru smo se imeli resnično odlično in predlagam tudi vam, da se ga udeležite, če imate možnost. Splačalo se vam bo.

Lana Kešelj, 8. c, OŠ Valentina Vodnika,
udeleženka tabora, ki vam zagotavlja,
da je tabor fantastičen

Ustvarjalni vikend za nadarjene učence OŠ: Ustvarjamo v naravi

CŠOD Burja je odprl svoja vrata učencem pred petnajstimi leti. Začeli smo s klasično šolo v naravi za osnovne in srednje šole. Izvajali smo vsebine iz naravoslovja, družboslovja in športa ter plavalno opismenjevanje.

Lanska novost pa so vikendi za nadarjene učence s poudarkom na likovnem ustvarjanju. V domu ni zaposlenih učiteljev likovne pedagogike, zato v programu sodelujemo z Obalno galerijo Piran, muzejem Sergej Mašera in lokalnimi umetniki. Skupaj se strinjamo, da sta umetnost in kultura v družbi premalo poudarjena. Tudi za zaposlene CŠOD Burja je ta program pozitivna izkušnja, saj je obogatil tudi nas.

Cilji ustvarjalnega vikenda so, da učenci skladno s svojimi zmožnostmi:

- razvijajo ustvarjalne likovnoizrazne zmožnosti in negujejo individualni likovni izraz,
- razvijajo sposobnost opazovanja, prostorske predstave in vizualizacije, likovno mišljenje, likovni spomin in domišljijo,
- se seznanjajo in usposablajo za uporabo osnovnih likovnoteoretskih znanj, ki jim pomagajo pri izvedbi/realizaciji likovnih nalog,
- se seznanjajo z likovnimi tehnikami (materiali, orodji in tehnologijami),
- ob uporabi različnih materialov, orodij in tehnologij razvijajo motorično spretnost in občutljivost,
- ob likovnem izražanju razvijajo socialne, emocionalne in estetske osebnostne kvalitete,
- razvijajo sposobnost za oblikovanje kriterijev vrednotenja lastnih izdelkov in izdelkov vrstnikov,
- razvijajo sposobnost za oblikovanje kriterijev vrednotenja likovnih del in splošne likovne problematike okolja,
- razvijajo občutljivost do likovne kulturne dediščine in kulturne raznolikosti.

Foto: arhiv CŠOD Burja

Večina dejavnosti je brez dodatnih stroškov in jih pripravimo učitelji CŠOD Burja:

- **FORMA VIVA – GALERIJA NA PROSTEM:** predstavitev, likovno, besedno in govorno izražanje med skulpturami
- **KALIGRAFIJA:** predstavitev in osnove
- **IZDELKI IZ SLANEGA TESTA:** manjši dekorativni predmeti, lahko z magnetkom, skodelica, obesek in podobno
- **VREČKA S SOLJO IN DIŠAVNICAMI** (sivka, rožmarin, timijan) – šivanje
- **RISANJE, SLIKANJE Z RAZLIČNIMI TEHNIKAMI** (vodene, tempera, krede, voščenke, oglje, suhe barvice, flomastri) – odvisno od lokacije

Nekatere dejavnosti pa so z doplačilom:

- **POLSTENJE – FILCANJE:** izdelek prijemalka za vročo posodo
- **SREDNJEVEŠKI PIRAN, STARO MESTNO JEDRO, KULTURNA DEDIŠČINA, GALERIJE IN RAZSTAVE:** voden ogled mesta in galerije
- **IZOLA, KOPER:** voden ogled

Neva Rusjan, vodja CŠOD Burja

TABOR ZA NADARJENE UČENCE IN UČENCE Z INTERESI NA POSAMEZNIH PODROČJIH

Nekaj vtisov iz zapisov udeležencev tabora Osnovne šole Draga Kobala Maribor v oktobru 2015 v CŠOD Burja

... všeč mi je bilo, ko smo v morju iskali organizme in ko smo imeli orientacijo. Želim si, da bi se drugo leto lahko kopali v morju ... (Zoja, 5. c)

... všeč mi je bil sprehod po Portorožu, nabiranje organizmov in likovna delavnica, pa tudi vrt kaktusov. Zelo mi je bilo všeč ... (Laura, 9. b)

... najbolj mi je bilo všeč, ko smo slikali na plaži. Imeli smo tudi orientacijo, raziskovanje morja, pohod v Portorož, ogled vrta kaktusov. Z osebami sem se zelo dobro razumela. Moj predlog je, da bi tabor podaljšali vsaj na en teden, lahko bi bil med poletnimi počitnicami. Tabor bi vsekakor ponovila ... (Mojca, 8. b)

... všeč mi je bilo druženje z vsemi in iskanje školjk, čeprav je bila voda umazana. Obdržal bi iskanje živih živali. Bungalovi so mi bili zelo všeč in slikanje je bilo prav tako zabavno. Spremenil bi orientacijo ... (Matic, 7. c)

... imeli smo se super (odlično). Kar bi priporočala, je, da bi tabor lahko trajal dalj časa in da bi tudi drugi učenci lahko obiskali vrt kaktusov ... (Urša, 7. a)

... tabor se mi je zdel prav tako dober kot vsako leto. Bili smo na zelo lepi lokaciji in upam, da se bo tak tabor na morju ponovil tudi drugo leto, ko bom v devetem razredu. Všeč mi je bilo, da sem lahko na drugačen način preživel začetek krompirjevih počitnic ... (Gal, 8. b)

... to leto mi je bilo zelo všeč. Najbolj mi je bilo všeč, ko smo šli v Portorož in v Piran. Všeč mi je bilo tudi v vrtu kaktusov ... (Zara, 5. a)

Zapisała: Irena Prosenjak
Osnovna šola Draga Kobala Maribor

Foto: OŠ Šalek Velenje

Ustvarjalni vikend v CŠOD Burja

V septembru smo peljali skupino likovno nadarjenih otrok na ustvarjalni vikend. Pripravili smo okvirni program, v Burji pa so nas pričakali odlični pogoji za delo in bivanje. Okolje nudi vso pestrost slovenske obale, bližnja forma viva pa kar kliče po ustvarjalnosti. Vse, kar smo si zamislili, smo lahko izvedli brez najmanjših zapletov, od vseh likovnih delavnic do ogleda piranskega Ex tempora in drugih razstav, čudovite arhitekture in celo obiska simpozija Forma viva v živo. Burja je zelo primerna za likovno ustvarjalne vikende.

Boris Oblišar, OŠ Šalek Velenje

Ustvarjalni vikend v CŠOD Burja v Seči

Učenci zadnje triade OŠ Šalek smo bili na tridnevnem taboru v CŠOD Burja v Seči. V petek zjutraj, 18. 9. 2015, smo se odpravili v Sečo. Še pred kosilom smo odšli na plažo in se osvežili, nato pa pokazali tudi svoje likovne spretnosti. Večino dneva smo risali, kar smo videli. Med risanjem smo si privoščili zabavne odmore. Popoldne smo iz gline izdelovali obeske, uhane, okraske, magnetne in različne druge izdelke. Po večerji smo se s svetilkami odpravili na razgledno točko, od koder smo opazovali Soline in osvetljeno letališče. Ob 22. uri smo se odpravili v postelje.

V soboto smo si takoj po zajtrku ogledali Formo vivo. Na Formi vivi smo si ogledali kipe in jih prerisovali ter izdelali po skici kolaže. Ogledali smo si delo kiparjev, ki so ravno ustvarjali v kiparski koloniji. Po kosilu smo se peš odpravili v Piran, kjer smo obiskali dve galeriji in se ustavili na obzidju cerkve Sv. Jurija. Tu smo spet pokazali svoje likovne sposobnosti in skicirali Piran iz ptičje perspektive.

V nedeljo dopoldne smo po skicah ustvarjali s tempera barvami. Na voljo smo imeli le štiri barve, ostale odtenke smo dobili z mešanjem barv. Nekaj učencev je z grafiti poslikalo enega od betonskih stebrov v CŠOD Burja, kamor smo se pred odhodom domov tudi podpisali. Tako smo zaključili ustvarjalni vikend na Primorskem.

Brina Rednjak, 8. A, OŠ Šalek Velenje

Delavnica ustvarjanja z glino

V petek smo v CŠOD Burja imeli delavnico ustvarjanja z glino. Vodila jo je akademska slikarka Tanja Špiler Missia. Pokazala nam je različne vzorce izdelkov, svoje smo oblikovali po lastni domišljiji. Na voljo smo imeli različne barve, orodja, veliko gline in pomoč strokovnjakinje. Pomagala nam je vsakič, ko smo jo prosili za pomoč. To delo nam je šlo dobro od rok, saj nam je bilo zelo všeč.

Jaka Juršič, 6. B, OŠ Šalek Velenje

Center za nadarjene na Irskem

Centre for Talented Youth Ireland (CTYI) deluje v okviru Univerze v Dublinu, kjer za mlade z velikimi sposobnostmi v starosti od 6 do 16 let izvaja tečaje v podobni obliki kot za študente. Center je bil ustanovljen leta 1992 z namenom, da nudi nadarjenim učencem priložnosti za razvijanje svojega potenciala, tako akademsko kot socialno, s tem, da jim zagotovi ustrezne in zanimive izzive, ki temeljijo na sposobnostih in interesih, ne pa na starosti.

Ko je učenec prepoznan za nadarjenega, je upravičen, da se udeleži zahtevnejših vsebin, kot so aeronavtični inženiring, forenzična znanost, medicina in zoologija. Te vsebine so nadarjenim učencem zelo zanimive, saj omogočajo spoznavanje stvari, ki jih običajno v šoli ne spoznajo, hkrati pa so tudi priložnosti za srečanje s sovrstniki s podobnimi sposobnostmi.

Tečaji potekajo na univerzi, kjer jih učijo akademski strokovnjaki iz posameznih disciplin, saj so za poučevanje nadarjenih potrebni strokovnjaki.

Udeležence izbirajo s pomočjo testiranja in učenci morajo doseči 95 ali več odstotkov za izpolnjevanje pogojev CTYI. V lanskem letu je več kot 5.000 študentov obiskovalo tečaje na CTYI.

Poleg zagotavljanja zahtevnih tečajev za nadarjene pa CTYI nudi tudi podporo za starše in učitelje na posebnih konferencah o nadarjenih otrocih in s tem pripomore k večjemu razumevanju na tem področju. CTYI pripravlja tudi raziskovalne članke in poročila, ki so v pomoč staršem in učiteljem.

Več informacij najdete na spletni strani www.dcu.ie/ctyi ali pošljete e-pošto na colm.oreilly@dcu.ie.

dr. Colm O'Reilly
Centre for Talented Youth Ireland

NOVO V ČŠOD RAK

PROGRAM VARUHI ZEMLJE (EARTHKEEPERS)

ČŠOD RAK, Rakov Škocjan pri Cerknici

Če želite, da učence 4. in 5. razreda nevsiljivo, a močno navdušite za varovanje narave, potem je učenje v programu Varuhi Zemlje izjemno primerno zaradi posebnega pedagoškega pristopa.

Program temelji na nenavadni zgodbi, v kateri je glavna oseba skrivnostni raziskovalec, imenovan E. M. Le-ta pošlje otrokom v šolo povabilo na dvoipoldnevno pustolovščino v naravo. Koliko lepega in zanimivega, pa življenjsko pomembnega v tem kratkem času doživijo, je težko opisati.

Ključ uspešnosti in učinkovitosti učenja je pristop "skrivnostnosti", ki iz ure v uro, skozi skrbno načrtovane in vsebinsko domiselne dejavnosti na prostem v naravi, vlečejo otroke v globine razumevanja povezanosti njega samega z okoljem in v razumevanje njegove odgovornosti za varovanje planeta. Spozna in za nagrado dobi štiri ključe (KEYS), ki pomagajo živeti vsej mladini v harmoniji z Zemljo: znanje (knowledge), izkušnje (experiences), jaz sam (yourself) in delitev mišljenja (sharing). Ko fizično prejme te ključe, pridobi še diplomu in naziv "varuh Zemlje".

Vsebinsko je program popolna zaokrožena zgodba – pustolovščina E. M.-ja. Učitelji kreirajo take učne dogodivščine, da so čarobne. Njihova ključna naloga je

narediti vznemirjajočo učno situacijo in voditi učence, da delajo zase, da SAMI opravijo naloge. Dejavnosti so zavite v posebno skrivnostno atmosfero že od začetka programa (v šoli). Pustolovščino doživljajo učitelji skupaj z učenci, vse aktivnosti so del te pustolovščine. Spoznajo pretok sončne energije, kroženje materialov, ki gradijo vse živo (zrak, voda, prst), ogromno mrežo življenja – soodvisnost, spremembe. Odnos učitelj – učenec je poseben: učitelj mora biti osredotočen na to, kaj se dela, in da z učenci deli izkušnje. Aktivnosti so tiste, ki vodijo učni proces. Stare igre postanejo izjemne predstave: učitelj skupaj z učenci odkriva njihova sporočila. Učiteljevo vedenje, njegove lastnosti, navade so močno sporočilo za učenca. Veljajo tri pravila: nagrada, utrjevanje in povezovanje, ki so običajna, in četrto, izjemno pomembno: ponavljanje, ponavljanje ... znova in znova.

Vse dejavnosti so stikane v smiselno celoto, za katero vam res toplo priporočamo, da omogočite učencem njeno doživetje. Učitelji v ČŠOD Rak smo prepričani, da je čudovito okolje Rakovega Škocjana idealno za izvedbo programa in da nikomur ne bo žal časa, ki ga bo preživel z nami.

mag. Ida Kavčič,
pomočnica direktorice za pedagoško področje

Seminar z mag. Darkom Hederihom

Nadarjeni potrebujejo več

Mag. Darko Hederih je psiholog, ki na Osnovni šoli Bratov Polančičev deluje kot svetovalni delavec. Javnost ga najbolj pozna kot avtorja kviza Male sive celice in sodelavca pri kvizu Lepo je biti milijonar. Je pa tudi strokovnjak na področju dela z nadarjenimi otroki, ki izvaja delavnice in tabore za nadarjene otroke in prenaša svoje znanje na različnih seminarjih.

Vir: www.siol.net/intervju_darko_hederih.aspx

Učitelji CŠOD smo se udeležili seminarja, na katerem nas je mag. Darko Hederih seznanil z načini dela z nadarjenimi učenci.

Kaj je to nadarjenost? Je oznaka, ki dostikrat ni enoznačna. Nekateri otroci so nadarjeni za eno področje, drugi za drugo. Nekateri so zelo delavni in skrbni. Ali je tudi ta sposobnost neke vrste nadarjenost? Predavatelj nas je skozi primere iz svojega dela skušal seznaniti z načini, kako prepoznamo nadarjene otroke, in značilnostmi njihovega razmišljanja. Dobili smo tudi napotke, kako učitelji pravilno ravnajo z nadarjenimi učenci.

Nadarjeni učenci so večinoma nadarjeni za različna področja. Premorejo visoko stopnjo inteligentnosti. Ta se kaže v njihovih sposobnostih konvergentnega mišljenja (iskanje ene rešitve) in zmožnosti reševanja problemov. Ustvarjalnost bi morali zelo spodbujati. Ustvarjalni otroci so sposobni divergentnega mišljenja (iščejo več možnih rešitev nekega problema, več poti reševanja neke naloge, odpirajo probleme). Lastnosti nadarjenih so nadpovprečna telesna zgradba, visoka splošna inteligentnost, visoka radovednost, dobra splošna informiranost, pomnjenje, bogat besedni zaklad, smisel za humor, zanimanje za literaturo, raznovrstni interesi, zgodnja čustvena zrelost, čustvena stabilnost, vztrajnost, nagnjenost k vodenju, nekonformizem. Glede osebnostnih značilnosti so lahko introvertirani (vase zaprti, velikokrat so uspešnejši po osnovni šoli) ali ekstrovertirani (odprti, družabni, zgovorni, primerni za timsko delo), reflektivni (najprej razmisli, potem odgovori) ali impulzivni (na prvo), z notranjim ali zunanjim mestom kontrole, ustvarjalci ali uporabniki humorja.

Učitelj mora imeti sposobnost prepoznavanja nadarjenih otrok in strokovno usposobljenost, da jih pravilno usmerja in spodbuja.

Seznani smo se z različnimi praktičnimi načini spodbujanja ustvarjalnosti in vrednotenja oz. ocenjevanja idej in izdelkov. Kriteriji ustvarjalnosti so lahko originalnost, fluentnost, fleksibilnost, izvedljivost, uporabnost, moralna neoporečnost. Naloga, ki nam jo je predavatelj zastavil, je bila, da iz kartonastega tulca WC-papirja izdelamo čim več uporabnih izdelkov. Pri ocenjevanju smo upoštevali število idej, koristnost in originalnost. Kot vajo tehnike zamišljanja posledic (kaj bi bilo, če bi ...) smo za primer izbrali posledice ukinitve ocenjevanja v šoli. Velik faktor uspešnosti predstavlja zmožnost predvidevanja posledic, ki so oddaljene več korakov. Naslednja zanimiva tehnika se imenuje «le kaj bi si mislil». Slišali smo zgodbo o risu, ki je pobegnil iz živalskega vrta. Vsak izmed nas je izžrebal vlogo (mama z otrokom, skrbnik živali, lovec, obiskovalec ...) in se poskušal vanjo vživeti. Ta tehnika spodbuja empatijo in razvijanje čustvene inteligence. Naslednja spoznavna tehnika je naslavljanje nenavadnega predmeta. Le-tem smo

Foto: sodelavci ZOTKS

morali po kriterijih smešnosti poimenovanja, originalnosti uporabe in koristnosti določiti ime, namembnost in smiselnost.

Pri tehniki prisilnega povezovanja pa smo iz leksikona izžreballi dve naključni besedi (predmeti in pojmi) in ju, ne glede na njuno prvotno funkcijo, povezali v originalno, koristno in uporabno celoto. Rezultati so bili zares zanimivi in izvirni. Nadgradnja tega principa je, da že obstoječ problem rešujemo z izžrebano besedo. Kot primer takega načina reševanja nam je bil predstavljen problem zamujanja učencev k pouku. Na razredni uri so učenci izžreballi različne besede in z njimi poskušali odpraviti problem zamujanja.

Tehnika enostavne matrike je skupinska tehnika. Sodelujoči podajajo alternativne rešitve za problem (npr. pokvarjen avto), ki jih kasneje skupaj ovrednotijo. Kriteriji so: cena, čas, udobnost, dostopnost, realnost.

Pri tehniki «kaj bi storil kdo drug» imamo neki problem, izberemo znano osebo, ki jo dobro poznamo (športnik, igralec ...), to osebo opišemo (telesne in značajske lastnosti) ter z očmi te osebe pristopimo k reševanju problema.

Seminar z delavnicami mag. Darka Hederiha je bil pri udeležencih zelo dobro sprejet. Učitelji smo se pokazali kot dovtetni in za delo motivirani učenci. Podane informacije nam bodo prišle zelo prav in jih bomo s pridom uporabljali pri delu z nadarjenimi v naših domovih in dnevnih centrih.

**Zapisal: Matjaž Stergar,
učitelj v CŠOD Kavka**

NATEČAJ

Mentorje in učence vabimo, da slikovni uvodnik na 2. strani revije prevedete v pisano besedilo. Avtor prevoda, ki bo najbližji vsebini, ki nagovarja bralce, bo nagrajen z brezplačno udeležbo v aktivnih počitnicah za nadarjene v CŠOD. Prevod pošljite do konca aprila na naslov info@csod.si s pripisom »Prevod slikovnega besedila« in kontaktnimi podatki.

PROGRAMI NA NADARJENE V CŠOD

VEČDNEVNI IN VIKEND PROGRAMI

Program za nadarjene	Ciljna skupina	Dom
Vikend za nadarjene: Morje, morja, morju ...	7. – 9. r. OŠ	CŠOD Breženka in CŠOD Burja
Vikend za likovno nadarjene: Ustvarjamo v naravi	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Burja
Vikend za nadarjene: Gledališke in filmske delavnice	4. – 9. r. OŠ	CŠOD Cerkno
Vikend za nadarjene: Permakultura in sonaravno vrtnarjenje	4. – 6. r. OŠ	CŠOD Čebelica
Vikend za nadarjene: Raziskovanje in skrb za vode	5. – 9. r. OŠ, SŠ	CŠOD Gorenje
Vikend za nadarjene: Pragozd	7. – 9. r. OŠ, SŠ	CŠOD Jurček
Zdravo življenje	SŠ	CŠOD Kr. Gora
Obnovljivi viri energije	6. – 9. r. OŠ, SŠ	CŠOD Lipa
Biotska pestrost Divjega potoka in analiza vode	7. – 9. r. OŠ	CŠOD Lipa
Astronomija	6. – 9. r. OŠ	CŠOD Medved
Mladi ekolog	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Peca
Vikend za nadarjene: Geologija in doživljajski park	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Peca
Orientacija	5. – 9. r. OŠ, SŠ	CŠOD Planinka
Vode potoka, kala in reke	5. – 9. r. OŠ, SŠ	CŠOD Radenci
Jamarstvo	6. – 9. r. OŠ	CŠOD Rak
Varuhi zemlje	3. – 5. r. OŠ	CŠOD Rak
Krasoslovje	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Rak
Vikend za nadarjene: Geologija	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Trilobit
Legorobotika in obnovljivi viri	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Trilobit
Spoznavmo in povežimo se	4. – 9. r. OŠ, SŠ	CŠOD Vojsko
Robotika z Lego Mindstorms	5. – 9. r. OŠ	CŠOD Vojsko

ENODNEVNI PROGRAMI ZA NADARJENE

Več o pticah (Ornitološki dan ali Ekскурzija na izliv Soče ali Obročkanje ali Nočno štetje ptic)	4. – 9. r. OŠ	DC Arboretum
Naši prijatelji netopirji – kako jih ohraniti	6. – 9. r. OŠ	DC Jama Dimnice
Kakšen zrak dihamo – kako oceniti ogroženost	6. – 9. r. OŠ	DC Jama Dimnice